

A „KELET” előfizetési díja:

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva	
Egész évre	16 frt.
Félévre	8 „
Nagyedre	4 „
Egy hóra helyben	1 frt 50 kr.
Egyes szám ára	7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői szállítás:

Főter 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESBB CIKKEK DÍJZATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak

Határozásokról gúrnond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallischgasse 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapest. er. Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldbergo A. V. hirdetések felvételi irod Budapest és Szerviztér 5. sz.

Nyitási díjak

gúrnond sora után 25 kr. fizetendő.

Kolozsvár, 1879. márcz. 8.

(?) Lapunk tegnapi távirata a híreljesített megrendet, hogy Waddington beadt lemondását — mohón kaptunk tehát a ma reggel érkezett lapokhoz, hogy a táviratok közt némi fölvilágosítást nyerjünk ez ép oly váratlan, mint aggasztó hír felől. Váratlan, mert hisz épen e napokban olvasók a mérsékelt republicanus pártok amaz elhatározásának híre, hogy több támogatást meg nem enged a kormány ellen, mivel a monar chicusok cseleltől tartanak s aggasztó, mivel a teljesen consolidáltak látszólag respublica, mint a szó igaz értelmében vett köztársaság még sokkal rövidebb életű fejlemény, hogy sem Mac-Mahon visszaléptétől s Grevy megválasztásától fogva már ily hamar egy részleges és egy teljes cabinet-válságot a nélkül bírhatna el, hogy a fiatal köztársaság nemzetközi hatása, melyre Európának talán soha nagyobb szüksége nem volt, meg ne szűnjék, vagy legalább kockára ne vessesek.

Nagy megnyugvással constátálhatjuk, hogy tegnapi táviratunk legalább is elhamarkodva hirdette tényként, a mi — a mai lapok távirata szerint — még csak búrsei hírként szerepelt a márcz. 6-ki párisi piaczon s eddig legalább semmi komolyabb argumentum nem szól a mellett, hogy az alarm-hír meg is fogva valósulni. S legjobban és legőszintebb óhajunk szerint kívánunk kell, hogy ne is valósuljon. mert nyilván való, hogy Grévy állását, vagy legalább sikeres hatását benső összefüggés kapcsolja a Waddington kamara mérsékelt eleméhez s ennek parlamenti bukása végzetes eredményeket rejthetne magában az elnökségre, sőt mondhatni az egész respublica névre is. Mert, a mily nagy örömmel üdvözölte a józan szabadság és demokratiai erőny minden igaz barátja Grévy elnökké választását; s a mily őszinte tisztelettel hajoltunk meg a nagy megpróbáltatások által megtisztult francia szellem előtt, mely bölcse mérséklettel adta a legnehezebb erénynek: az önuralomnak ismételt próbáit, ép oly sajnós csalódásunkat kellene constátálnunk, hogy örömtünk, tiszteletünk nyilvánítására igen korai volt, ha most, a máj. 16-diki kormány vád alá helyezésének kérdésében ismét felyl találna kerülni a hagyományos francia könnyűvérség és szélsőségek s ezzel gátvetetnek annak, a mit Grévy és Gambetta egy értelemmel jeleztek, mint a legközelebbi feladatot: a consolidált köztársaság gyümölcsei megérlelésének s a nép élvezetére bocsátásának.

Es ne higgyük, hogy a franciaországi ilyenemű bonyodalmak épen magára Fran-

ciaország belételeére válnának végzetessékké. Európának most, a midőn a berlini szerződés teljes végrehajtásának ideje rohamos léptekkel közeledik, mulhatatlanul szüksége van egy oly teljesen érdekeletlen államra, a mely szabad kézzel s teljes nyomtatékkal emelhesse föl szavát ott, a hol a majdnem teljesen hitelvesztetté vált nemzetközi szerződések tiszteletben tartásáról leszen — s pedig leszen! szó. Anglia két hadjárat által is occupálva; Németország önzetlenségében és megbízhatóságában a hit mind jobban megingatva; Osztrák-Magyarország finansialis nyomorúságaival meggyöngyítve — honnan merítsünk hát reményt, hogy a rendszeresen hazudó Oroszország májusban szavának fog állani, mikor az utolsó szövetséges: a fekete asszony is visszavonulóban van s nem nyújt már segínyt az általa teremtetett kényszerhelyzet által a berlini szerződés végrehajtásához. Ó benne még lehetett volna bízni, hogy a közgazdasági veszteségek által befelé s a terjedtében rejlő vész fenyegetése által kívülről oly pressió kifejtésére ösztökéli majd az egész Európát, a melynek ellentálati Muszkaország nem bír — de ezek a kilátások is folyton apadnak s így a jog és a szerződés érvényesítése más szövetségesre alig számíthat, mint épen csak a teljes erejében levő Franciaországra.

Ezért kell aggodalommal tekintünk a szajnaparti város felé s ezért kell a leghöbbsen óhajtanunk, hogy vajha a Waddington-cabinet visszaléptéről szóló hír csak hír maradjon s a képviselőház pártjai ismét elfoglalják a mérsékelt amaz álláspontját, melyet idáig oly tiszteletreméltólag állottak meg s melynek már is annyi örömdetes hatását tapasztalá a human haladásra és szabad kifejlődésre áhító Európa.

Külföld.

A portán egyre tartanak az intrigák, melyeknek soha vége-hossza nincsen. Most Kheireddin nagyvezér megbuktatására vannak irányozva az üzemek. Összefogott Szaid pasa, Munif effendi (között. miniszter), Szavas pasa (köz-munka miniszter) és a szultán udvari orvosa, dr. Mavrogen Kheireddin megbuktatására és Ozman pasának nagyvezérségre emelésére. Kheireddin elpanaszolá ezt egy nagykövetnek s megjegyzé, hogy Oszmán pasa Plevna védője, kétségkívül bátor katona, és lehet: jeles vezér is, de a kormányzásra való képességének épen semmi jelétsem adta s így kétséges, hogy mint nagyvezér nem többet ártana-e Törökországnak, mint használna. Egyébiránt Oszmán pasa ötféle ezimen rendkívüli jövedelmeket húz: mint musir (vagy tábornagy), mint szerdár-ekrem (vagy generalissimus), mint szeraszkie (vagy hadügyminiszter), mint a szultáni gárda és a szultán palotájának főparancsnoka.

Oliver elhallgatott s Mártárá tekintett, mintegy várva előbbi szavai magyarázatát. — Mindent el fogok mondani, folytatá ez. Ön bennem egy aggódó anyát, vagy ha jobban tetszik, vén leányt lát... lelkem telve nyugtalansággal... Tehát ne nehezeltsem reám, ha kísértés tén messze hajtom e társalgást, melyet oly órában idéztem elő, midőn nem szokás látogatásokat tenni. Meglehet jobb szerencse a perczben a királyi özek társaságban lenni... De legyen oly kegyes, és hallgasson ki engem...

Oliver szokva volt már Mártánál az ilyen beszédmodhoz, melyen a józan ész és szilárd akarat a vidámság mezébe öltözve jelenik meg. — Szóljon kérem, mondá a lánykának. — Az ön korában a házassági tervek naponta előfordulhatnak. Ha szándéka van elfogadni közülök valamelyiket, akkor egész közinteséggel azt mondanám önnek: Nyújtsa kezét bucsura s ne mutassa magát többé Grisolle-ban.

Savines ur összeresztent. — Ne gondolja, hogy szeszélyből beszélek így, folytatá Mártá; szerencsétlenségem meggondolatlanságot követtem el, ennyiből áll az egész. Ön segédkezet nyújtott nekem, tudja, hogy minő körülmények között, kiragadni nővéremet méla, bus hangulatából, mely részes hatással lehetett volna egészségre. Ebből most ki van gyógyulva, de ő nem forgott a világban, mint én, és szíve nincs vértetve e jártasság által az első meglepetés ellen. Ha tehát bucsut kell vennünk egymástól, jobb azt ma tennünk, mint később.

Két szorosan egymásba csatolt érzés küzdött a Savines ur szívében.

Az alatt, míg Neulise kisasszony beszélt s ő szótlan hallgatta, nem tudta megtartóztatni magát, hogy gondolatai vissza ne térjenek, ama régen mult napra, midőn kettejük lelke egyenlő

mus), mint szeraszkie (vagy hadügyminiszter), mint a szultáni gárda és a szultán palotájának főparancsnoka.

A követ megígérte, hogy a legközelebbi alkalmat megragadja s fölnyitja a szultán szeméit ez üzemek előtt.

Zichy gróf bálján érdekes eset fordult elő. Egy mellékszobában Fournier francia követ társulagott Konduriotisz görög követtel. Belép Munif effendi török miniszter, és így szól: „Ahán! Itt van Görögország két barátja.” — „Igen is, feladé a francia követ, én barátja vagyok Görögországnak, igazságos ügyekben pártolom, de barátja vagyok Törökországnak is, mégpedig jobb és ésszintébb barátja mint ön és az a törpe kis emberke. (Szaid pasa.) Mindenki tudja minő eszközökkel szolgálja ön és az önhöz hasonló emberek Törökországot. Önök leggonoszabb ellenségei Törökországnak.”

Erre Munif és Szaid otthagyták hosszú orral a mulatságot. Ez esetről értesült a szultán, meg Kheireddin nagyvezér is.

A nagyvezér és a francia nagykövet szerencsétlenségükre hitelük szorosan össze van kapcsolva Tocqueville kombinációjának eredményével. Ha a kölcsön — mint attól tartani lehet — meghiusul, a nagyvezér is kénytelen lesz visszalépni. Ugyanezt lehet mondani Fournieről is. Corti gróf hasztalanul iparkodott keresztül vinni a portánál, hogy legalább egy orosz biztos vétessék föl a tervezett nemzetközi bizottságba.

Fournier kivételével többé egy diplomata se veszi komolyan a prevesai eseményeket. A szultán mindig minden concessió ellen volt és csak a legnagyobb vonakodással ratificálta a csekély engedményeket, melyeket Mukhtar pasa ajánlott föl Prevesában.

A kölcsönre vonatkozó kinos bizonytalanság minden actiót megbénít, de a legkomolyabb aggodalmakra ad okot a hadsereg esetleges magartatása, mely nemsokára élelmiszer-hiányban fog szenvedni.

A drinápolyi görög érsek ellen elkövetett merénylet alkalmából igen udvarias levélváltás folyt Lobanov herceg és a Thanar pátriárkája közt. A nagykövet megígérte, hogy a vétkest megbüntetik.

A francia és angol kormányok azt kívánták a portától, hogy a jövő vám- és adóminisztratív bizottság ne csak tisztán administratív, hanem politikai jellegeket is nyerjen. A porta azonban ezt visszautasította.

A képviselőház ülése.

— Márczius 6. —

A napirend: az 1879. évi állami költségvetés részletes tárgyalásának folytatása. Simonyi Ernő megengedi, hogy a budget

felindulás vett erőt. Képzetében a reggel fényes világosságát, az est andalító félhomálya helyettesíté; de a nő ugyanaz volt, ugyanaz a hang, az a tiszta, derült tekintet. Nem ez volt-e az, kit élettársul óhajtott, ki egy perczig felelni látszótt titkokat hivatás? Azonban a Mari szeliden szentvédő, ábrándos arca merült fel e másik mellett. A gyengeség, a védelemre felhívás csábító hatalmával s az odaadó, mindent tűrő szerelem teljes bájaival birt ez arcz.

— Oh! szólt Savines ur, minő álomból ébredetek fel!

Er nem éppen azon szó volt, mit Mártá várt tőle. Azonban mégis jó neven vette Olivértől, hogy nem felelte el igen hamar azon estét, melyre e felsőhajításával célzott; de elnyomva áldozatra szánt szívének heves dobogását, mosolyogva szólt:

— Tehát nem fél többé azon ördög megjelenésétől, melyről régebb beszélt volt nekem a tőpartján?

Savines ur szíve remegett, e nyugodt, kellemes hang csengése tévútra vezette őt.

— Hogyan! tehát azon nő, kirel kegyed akkor szólt, kivel biztatott, hogy meg fogom találni, Mari volt?

— És ugyan mit gondol, ki lett volna más? felelt Mártá, a nélkül, hogy kikérülne Olivér tekintetét.

Savines ur egy perczig gondolkodott; aztán e mély tűz, tiszta fénylő szemek hatalma által, mintegy leigázva, szomorúság, szenvedély s a hála kifejezhetetlen vegyülékével hangjában, így szólt:

— Kisasszony, engedje meg, hogy visszavezethessem Grisolle-ba.

Mártá kezét Olivéréba helyezé; nővere eljegyzését ezennel befejezettnek tekinthette.

Egy erőlytel tett elhatározás legelső jótékony hatása az, hogy nemét a megcsillapodásnak

jöhíszeműleg van összeállítva, s hogy a pénzügyminiszter realis alapokra akarta fektetni, de tagadja hogy a budget az 1877-ki zárszámadások alapján nyugodni, a mint ezt a pénzügyminiszter állította. Különösen vérmesnek tartja a bevételi előirányzatot; szőlő szarint nem a bevétel, hanem az adóhátralék fog emelkedni. A pénzügyminiszter Széll Kálmán pénzügyi politikáját vette alapul, pedig Széll politikája nemhogy előnyre, hanem több tekintetben hátrányára volt az országnak. Hogy szőlő ezen állítást bebizonyítsa, egyenkint vizsgálat alá veszi annak a híres Széll politikának eredményeit.

A jelenlegi pénzügyminiszteri politikának két kiindulási pontja van: a boszniai kiadások minimumra való reducálása és a véderőnél eszközözlendő magatartások. Nem hiszi, hogy az elsőben valamit eszközölhetne, mert a külügyi politika a kormány-nak hozzájárulása nélkül intézetik s nem hiszi, hogy a véderőnél is megtakarítások lennének tehetők.

A pénzügyi budgetet nem fogadja el. Helfy Ignác. Bár tudja, hogy a ház mindjárt üres lesz, ha valaki tárgyilagosan kezd szólni, s mindjárt megtelik, ha valaki gorombásodik, vagy személyes dolgokkal foglalkozik, ő — mivel sem gorombászkodni, sem személyeskedni nem tud — tárgyilagosan szól a pénzügyi budgethez. Egyetért Horváth Gyulával abban, hogy a pénzügyi administratív az eddigi alakban fentartathatatlan, de különösen a fővárosi adókövető bizottság működésére alig talál szőlő jellemző szavakat. Szőlő egy jellemző esetet hoz fel a fővárosból. Egy iparos a legjobb időkben is 220 ft adót fizetett, az idén pedig, mikor a legnagyobb üzleti zavarban van, 850 ftot róttak rá. A legtöbb kérdésben egyetért Simonyi Ernővel, de különösen a dohánymonopoliumot illetőleg. Ezt szőlő eltörölni óhajlja, s hiszi, hogy ha eltörölnék, Magyarország egyik nagy jövedelme a dohánykivitelből származnék.

A pénzügyi költségvetést nem fogadja el. A ház ezután a részletekre tért át.

A pénzügyi budget részletes tárgyalásánál a ház a legtöbb több tételt észrevétel nélkül megszavazta.

A jogilletékeknek és díjaknak azonban felszólalt.

Mecznar Gyula, s kérte a pénzügyminisztert, hogy az illetékügy körül fenálló visszasságok iránt intézkedjék.

Sza páry Gyula gróf pénzügyminiszter az egész illetékügy reformjára nézve szerves javaslatot szándékozik előterjeszteni.

Ezzel a ház a jogilletékre és díjakra előirányzott tételt megszavazta.

Az államjóságok cziménél felszólalt

Fröhlich Gusztáv. Már az 1877. költségvetési vita alkalmával felszólalt, hogy a budgetet realis alapokra kell fektetni. Szőlő e tételnél több

érzi általa a felzavart kedélyt. A bizonytalansággal megzúduló a nyugtalanság is.

Oly forma elégteliséget s jóllétet érez az ember, mint mikor egy utas, hosszasan barangolva az erdő sűrűn ösenkötött fái, s az áthatatlan bozót között, egyszerre örömmel pillantja meg egy tisztáson át, az egyenes, vert országutat.

Mártá most megismerte e boldogító érzést maga is el volt bámolya azon könnyűségen, melylyel folytatni bírta a társalgást, miatt Olivér oldalán, Grisolle felé haladott; szíverése egészen szabályos volt, bizalommal öltötte karját a Savines uréba, s heves szenvedély nem izgatta belsőjét. Midőn belépett a majorház kis szalonjába, Mari nyugtalankodva Mártá távollétéért e kora reggeli órában, midőn mások a házi teendők szoktak ilyenkor elfoglalni, felkeresésére indította volt Javiolet és Ferit; s maga pedig hasztalan keresgelés után a ház körül elsomorodva állt az ablakban, s kinézett, ha nem látja-e nővérét. Nem vette észre, midőn Mártá és Savines ur, egy hatalmas kisajton léleptek az udvarra. Most a léptek zajára visszafordult, a mint Mártá egyszerre megjelent a földszinti kis szoba küszöbén.

— Oh! hát itt vagy? szólt örömmel.

Megpillantva Olivért is, ki nővere mögött jött, hirtelen elhallgatott. Mártá arca oly sugárzó volt, szemének kifejezése oly kedves, oly gyöngéd, oly telve öröm és türelmetlenséggel, hogy Mari kitalálta, hogy itt valami rendkívüli megy végbe.

Egő pir öntötte el arczát, s most ő vetett Mártára rettegő érzéssel tett tekintetet, melyben remény és félelem tükörözött vissza.

— Nő igen! ugy van! felelt Mari tekintetere nővere, Mari felé tolvá Olivért.

Az áldozat okozta örömök leggyümölcsözőbbek, s legtisztábbak, habár nagyon keserűk is. Egyedül a felelő, finom érzésű lelkak ismerik

bet lát előirányozva, mint előre láthatólag be fogna folyni. 1877-ben e tételnél 4,800,000 ft irányoztatott elő, de tényleg 400,000 fttal kevesebb folyt be. A miniszter most mégis $\frac{1}{4}$ -el többet irányoz elő. Ezt a 78-ki kezelési eredmény sem igazolja. Mindezeknél fogva nem látván indokoltnak ez előirányzati többletet, a következő módosítványt nyújtja be:

„Az előirányzott 5,000,000 ft bevételből 500,000 ft törleendő.”

Sza páry Gyula gr. pénzügyminiszter: Fel-szólalásában nem fogja Fröhlichet azon tören követni, melyre Fröhlich képviselő lépett, midőn e tételt meg nem szavazta, mert ez olyforma eljárás volna, mint midőn a kolozsvári vegytani laboratorium megszavazását, vagy meg nem szavazását a boszniai occupatívhoz hozták összefüggésbe. (Élénk derűtség jobbról.) A tételhez ragaskodva, röviden elő fogja adni, mi indokolja azt, hogy e tételnél nagyobb előirányzat vétetett fel, mint az 1877. zárszámadások ugyanezen tételének összege. Indokolja: 1. A tagosítás eredménye. 2. A megváltozott telepítvényes földek után az évi járandóság magasabb lett kamatban, mint volt az előbbi évi bérben. 3. A bérhátralékokból befolyt összegek. — Hogy mindezek befolyással vannak az államjóságok bevételi jövedelmének nagybővítésára, mutatja az 1878-iki kezelési eredmény, igazolja legjobban, miért lehetett 1879-re többet előirányozni. Szőlő állítást számokkal bebizonyítja s ezek után kéri a házat, hogy e tételt a bizottság előirányzata szerint, változtatlanul fogadja el.

A ház Fröhlich módosítványának mellőzésével a tételt a pénzügyi bizottság előterjesztése szerint elfogadta.

A székegy lóbeszerzési alap

a képviselőház márcz. 6-iki ülésén.

Tiszta Kálmán miniszterelnök ugys mint belügyminiszter: Orbán Balásznak a székegy huszár családok lótap- és öltöny-alapja tárgyában multkor hozzá intézett interpellációra következőkkel válaszolt:

Mielőtt magára a kérdésre felelne, ennek megérthetése czéljából szükségesnek látja, hogy az egész dolog folyamáról egy pár szót szóljon (Halljunkt!) annnyal inkább, mert az 1862-ki rendeletre hivatkozott. A dolog úgy áll, hogy 1865-ben különösen a ló-tápalap kiosztására a rendelet kiadott ugyan, de mivel az érdekelt huszárcsaládok: kiknek ez alapozó igényük lehetett, ki-puhatolni nem sikerült, a felosztás abban maradt. 1867-ben hasonlólag nem sikerült ki-puhatolni az ezen alapozó igényt tartható csekély huszár családokat egyfelől, másfelől az akkori kormány azon nézetből indulván ki, hogy célszerűbb volna, ha a családok beleegyezésével ezen összeg alapítványul maradna, melynek kamatai aztán a széke-

annak kéjeit; miként hajdan a Minerva szentelt törének hegye, meggyógyította a nyitott sebeket, úgy ezek is behegesztik a vérző szív rejtett bánatát.

Mártá megnyugodva kissé, azt kezdé hinni, hogy csak egy valódi boldogság van a földön, az, hogy biztosítsuk azok boldogságát, kiket szeretünk.

Azokban egy napon mégis elárulta titkát. Savines ur Marival való eljegyzése alatt csaknem minden idejét Grisolle-ban töltötte. Közeli egybekelésük ki is volt már hirdetve, s Pecherean ur jelenléte, kinek elmultak közvény bántalmaj, lehetővé tette, hogy folyton a két nővér körében legyen. Egy reggel, midőn megjött Grisolle-ba s le akart ugrani lováról, azon perczben a 10. eliskölt s mielőtt Olivér lába a földet érinthette volna, a ló és lovag egyszerre lezuhantak. Mártá a majorház kapuja előtt állt, ezt látva nagyot kiáltott, s egyetlen ugrással a lovagnál termett; de az esés inkább gyors, mint veszélyes volt. Ember és ló már lábon álltak, mielőtt oda érkezett volna.

Neulise kisasszony megragadta Olivér karját, s oly tekintetet vetett reá, hogy ez előtti egyszerre világos lett minden.

Oh! szólt halkan Savines ur, kegyed megcsalt engem!

Mártá, ki egészen el volt halványulva, érzé, mint borul lángba arca, e szóknál. E perczben Mari is kijött a házból; látta az esetet, s alig birt lábán állani a nagy ijedségtől. Szemében rettegés áll, arczán kétségbeesés.

— Nézzén reá! mormogta halkan Mártá, valjon rosszul tettem-e?

Savines ur Marihoz szaladt, s karjai közé zárta.

(Folytatása köv.)

A „KELET” TÁRCZÁJA.

A KÉT NŐVÉR.

Elbeszélés.

Írta:

ACHARD AMÉDEE

VIII.

(Folytatás.)

Savines ur megpillantva őt, felugrott az asztaltól s ijedten kérdezte:

— Mi történt Grisolleban?

— Mártá pár szóval megnyugtatta őt.

— Mindnyájan alusznak, felelt; most pedig nyújtsa karját s sétáljunk kissé a szabadban.

A szándékolt társalgást nem nagyon könnyű volt megkezdni egy fiatal nőnek, oly fiatal férfival szemben, kit csak pár év korkülönbség választott el tőle, némi szavak oly érzelmeket ébresztethetnek fel bennök, melyek jobb, ha szunynyadóban maradnak. Neulise kisasszony mégis bátran neki kezdett.

— Grisolle-ban az a hír terjedt volt el, szólt, hogy ön nőülni szándékozik; bocsássa meg kérem, kíméletlen kérdésemet, de a szükség kényszerít reá. Nagy esélytelenséget követtem el, melyet most tehetőségem szerint jóvá akarék tenni. Ne habozzon tehát, megmondani nekem a tiszta igazságot.

— Annnyival kevésbé habozok ezt tenni, hogy ez az igazság igen egyszerű, felelt Savines ur. Egyik barátomnak házassági tervéi voltak engem illetőleg. Én azokat visszautasítottam, ennyi az egész.

lyek földmívelési cöljaira fordíthatnának, a felosztás ismét elhalasztott. — Első ízben azon megjegyzés jött létre, hogy az alap osztások ki az illető székelyek közt. De később felszólalások történtek, hogy az nem illeti az egész székesfehérvárig, hanem csak a székely huszársaladokat. Ily stadiumban volt az ügy 1870-ben. A maga részéről mint belügyminiszter azóta szintén intézkedett e dologban, s azon meggyőződésben van, hogy sokkal czélsezerűbb volna, ha különösen az öltöny-alap, mert a lótap-alap úgy sem mindnyájukat illeti, alapítványul kezeltnék, s jövedelme az érdekelt huszársaladok közművelődési czéljaira fordíthatnák. Ha tehát az összehívott családokat ennek czélsezerűbb voltáról sikerülne felvilágosítani, az alap érdekében alapítványul fog kezeltni, ha nem, akkor a tőke arányosan ki fog osztatni. A miniszter ezek alapján e czélból az akkori Háromszék, most Kolozs megye főispánját kormánybiztosul nevezte ki.

E huszársaladok Udvarhely, Torda, Alsó-Fehér, Hunyadmegyében, sőt egy szakasz közülük Fogarasán lakik. Ennek folytán a családok kipurholásánál egész részletes eljárást kell vezetni. Ki kell ugyanis először puhatólni az érdekelteket, azokat kisebb körben összehívni és kieszközölni, hogy a nagyobb csapatokat képező családok ismét képviselőkkel jöjjenek. S csak így, miután azok összejöttek, velük megegyezésre jutni: vajjon azt kívánják-e, hogy a tőke mint alapítvány kezeltesse őket, vagy azt, hogy kiosztassák. Az utóbbi esetben megint megállapításra jutni az arányra nézve, mely szerint a kiosztás az egyes családok közt történjék. Mindezt gyorsan keresztülvinni nem lehetett. Most különben a dolog úgy áll, hogy a fogarasiak kivételével a többi megyékben a székely huszársaladok is ki vannak puhátolva, melyek össze is hívtak, sőt háromszék- és udvarhelybeliekkel már arra nézve is megállapodás történt, hogy a lótap-alap kiosztandó, míg az öltöny-alap a székely huszársaladok gyermekeinek művelése czéljából alapítványul kezelendő. — A dolog tehát még teljesen befejezve nem lévén, végleges intézkedés sem történhetett, de mielőtt belesz fejezve, a végleges intézkedés meg fog történni és pedig úgy, hogy abból indulunk ki, mikép czélsezerűbb volna, ha az öltöny-alap az illető családok közművelődése érdekében tőlük maradjon, míg a lótap arányosan kiosztatnék az egyes családok között. Ez az eljárás sokkal czélsezerűbb volna, mert ha mind a két alap ki is osztatnék, egy-egy főre alig jutna néhány forint s így az egész nagyobb eredmény nélkül elenyészne, míg ellenben az alapítvány kamatait a székelyek késő unokái is a közművelődés czéljára felhasználhatják. Ha ennek czélsezerűbb voltáról őket felvilágosítani, meggyőzni nem sikerül, ha erre nézve velük a megegyezés létre nem jön, kétségkívül nem marad egyéb hátra, mint a két alapot közöttük arányosan felosztani. — E tekintetben az elmondottakat tehát Fogaras kivételével megtörténtek, s Fogarasra nézve is nemcsak megfogant történni. Ezeket van szerencsém ez interpellációra válaszolni. Kérem válaszként tudomásul venni. (Helyeslés.)

Orbán Balázs: Ma is azt hiszi, hogy ezen alapszakaszok csatlakozása való felhasználása üdvös eredményekre vezethetne, s abba ez előtt az illető családok bele is egyeztek volna. Most azonban oly szegénység uralkodik közöttük, hogy ama pár forintot sem nélkülözhetik. Kéri azért a belügyminisztert, hogy a kiosztást lehetőleg siettesse. A választ különben tudomásul veszi. (Helyeslés.)

A ház a belügyminiszter választását hasonlólag tudomásul vette.

Bosznia közigazgatása a delegációkban.

Az osztrák delegáció pénzügybizottsága tegnapi ülésében Sturm előadta második határozati javaslatát (3. indítvány) tárgyalatott.

Bareuther köszönetet mond a külügyminiszternek azon ígéreteért, hogy a boszniai közigazgatási illetékesség ügyében rövid idő alatt előterjesztést fognak a két országos parlamentnek benyújtani. Azt ohajtani tudni, hogy megtörténjen ez előbb, mind a birodalmi tanács megbízatása jelárja? Widmann nézetét a delegáció illetékességéről nézve egyáltalában nem osztja; e tekintetben Widmann miniszterialisabb a minisztereknél.

Andrássy gróf: A mennyire az osztrák kormány szándékairól értesülve van, az előterjesztések meg a jelenlegi birodalmi tanácsnak fognak megtétni. Ő azt mondta, hogy az előterjesztések fölött a két kormány közt a megegyezés folyamathat van; de nincs még eldöntve, hogy a képviselők elő egy nyilatkozat, vagy törvényjavaslat fog-e beterjesztetni?

Dumba: nagyon fontosnak tartja Andrássy gr. nyilatkozatát, s olyannak, mely a határozati javaslat második része iránti magatartását szónoknak módosíthatja. Kéri a bizottságot és annak elnökét, hogy a külügyminiszter fontos nyilatkozatára való tekintettel szakisza felbe egy időre az ülést. — Erre a bizottság ülése félbeszakítottatik. Az ülése újakezdődése után Sturm jelentést tesz a bizottsági tagok és a külügyminiszter közt lefolyt bizalmas beszélgetésről. A határozati javaslat első része fontartatik; a második rész eljettetik azon fölvétel mellett, miszerint a jelentésben ki legyen fejezve, hogy a boszniai közigazgatás czéljaira szükséges költségek megszavazásának illetékességét a bizottság a két törvényhozás elhatározására bízta.

Gróf Andrássy: Örönd, hogy a bizottság azon tagjai, kik a határozati javaslat mellett voltak, szavaiból megnyugtatót merítettek. Hogy azonban félreértéseknek elejét vegye a jelentésben igatandó passzusnál szemben tisztázni akarja a maga álláspontját. Először is órást tesz minden oly gondolat ellen, mintha a monarchia e kérdésben ismét oly helyzetbe jőne, hogy két állama közt egy új egység megkötése válnék szükségessé. Ily félreértésre vezetne pedig, ha „a még nyílt kérdések“ kifejezés minden megszorítás nélkül maradna. Constatálja tehát, hogy ő nyilatkozatában azt mondta, hogy az illető — a kormány nézete szerint még nyílt — kérdésekben a birodalmi tanács és a magyar országgyűlés képesek az illetékes forumot. E mellett marad; de tiltakozik minden oly magyarázat ellen, mintha a boszniai ügyre vonatkozó kérdések még általában mind nyílt kérdések volna. — Azok nagyobb része megoldott már; egy másik rész még nyílt; s a két kormány közt folyó egyezkedés foladása a még létező hézagokat pótolni. Azon több oldalról fölmért eszmével szemben, mintha a közös kormány az országos kormányok kizárásával maga akarná az ügyek vezetésébe kezde venni és befektetések, vasutépítések bevégzett tényeivel állani elő: szükségesnek tartotta a helyzet tisztázását. Ily értelemben tetten nyilatkozatát.

Az erre megejtett szavazásnál a határozati javaslat első része minden szavazattal Dunajevsky ellen elfogadtatott. A jelentésnek a határozati javaslat második része helyett indítványozott helye ugyanazon számarányban elfogadtatott.

Ezután dr. Sturm egyhangulag előadónak választott meg. Legközelebbi ülés szombaton este vagy vasárnap.

A nemzetiségi kérdés államethikai világlátásban.

Kritika is, nem is. Dr. Meltz Oszkár: „Az erdélyi szászok állása Magyarországon“ című röpiratára. Irta: Dr. Persz Adolf. (Vége.)

Mig dr. Persz a főispánt azért, mert es semmit sem tét, mi a magyar hivatalos nyelvnek derogálhatna, megtámadja, addig, azért a főispán minden jóra való honpolgár elismerésére tarthat igényt méltán, mert tiszteli a törvényt és szem előtt tartja a haza érdekét.

A nemzetiségi kérdésnek dr. Persz és dr. Meltz inye szerinti megoldása azonos a magyar állam feloldásával, sőt az egész osztrák-magyar birodalom felbomlásával. Avagy képzeltető-e fonttarthatónak állam, melyben egész önálló független nemzetiségek laknak, míg ezek mindegyike egy-egy hatalmas, egyesített szomszéd nemzethez szit, melylyel rokonsághban van?

Noha dr. Persz appellációja a társadalomhoz és az ebben eszközöndő testvérülés utján forradalomhoz kissé petroleum bűz: mégis szívesen megbocsátom dr. Persznek social-demokrata ömlengéseit azon egyszerű okból, mert praescribált receptje kiívihetetlen ségénél fogva egészen ártalmatlan: biztosíthatom őt ugyanis, hogy a dr. Meltzen kívül dr. Persz által kitűzendő légyottra dr. Perszen kívül alig fog — legalább a magyar táborból — valaki megjelenni.

A mint hallom, Wächter Frigyes n-szebenmegyei főispán és szász gróf, mint minden jóra valónak látszó magyar bonfit, mint minden igen melegen karolta fel magánügyeiben is; de úgy látszik, nemcsak a hazafiaság, hanem a halálatossá is ki van küszöbölve dr. Persz erkölcsletanából: őrizzen Isten a jövő ilyen tudományától.

De hát mit vétett ez a főispán! Már 1848-ban oly ügyért harcolt a kardal is markában, melynek igazságosságát nemcsak a korona, de az egész művelt világ is elismerte. Tolla, élő szóval és tettel ezen ügy mellett küzdött következetesen a jelen perczig.

Képes volt ő a haza és nemzet iránti kötelességgel megegyeztetni saját népe szeretetét is, melyért többet tett, mint a raiong „Tageblatt“-t: összesen: legfőkébb a kár, mit ezek saját népüknek okoztak, érhető föl azon haszonnal, melyet annak Wächter juttatott.

S hogy mit mentett meg Wächter aszások számára, azt láthatni többek közt a megyék beosztása körüli országgyűlési tárgyalásokból.

Hogy a főispán jax állam érdekét erőlylyel párosult igazságossággal hajlandó és képes is megvédeni a tulzó szász „tageblattisták“ tájékozódhával s mindamelllett bámulatos ügyességgel intézett támadásai ellen: mi természetesebb, mint azt, hogy ezek az urak minden perczben képesek reá kimondani: „Crucifige eum“!

S ezeknek ment át a táborába dr. Persz, született magyar ember, magyar kir. jogakadémiai tanár és magyar állam-hivatalnok!

Híab! Irigyl, vagy Harteneck, Benigni és Schmidt Henri, vagy pedig Schuller-Libloy és Ziglauer sorait!

Neki ront ő a hazafias szellemű s kristály tisztá jellemű főispánnak akkor, mikor apostoli királyunk ő felsége azt kiváló érdemeiért rika kitüntetésben részesíti, mikor az egész megye — a „vadak“ napról-napra mindinkább összevadó nyáját kivéve — minden kigondolható módon örömet fejezi ki a polgári arány eméltánylása fölött. Dr. Persz szerint az erkölcselenséget disztizette fel a királyi Szt-István rendjével!

A vakmerőség netovábbja!

S e ritka ember oly számításával dolgozott röpiratán, hogy az épen néhány nappal jelenhetett meg az országgyűlésnek a n-szebenmegyei alispán-választás elleni szász petítő föltött tanácskozmánya előtt! S ha a fővárosba siető szász képviselők száznál több példányt vittek magukkal, hogy az országgyűlésen is terjeszték dr. Persz államethikai nézeteit, az az győzelemre jutassák a petítőt s talán megbuktassák a főispánt, ha a „Tageblatt“ egekig magasztalja dr. Perszt és/vállalatát, ne csodálkozzék, hogy ha sokan a személyes gyűlöletet vakmerőséggel egyedül rugójának nem fogadhatván el és a röpiratnak semmi egyéb gyakorlati célját nem fűződvén fel, e szót is kiejtik: vesztegetés!

S mit tegyen a kormány ilyesmivel szemben? Engedje-e, hogy saját emberei ellenére rontsanak, kiváló és rendkívüli érdemeket szerzett közegeit sárral dobálják s tekintélyét végkép aláássák? Létezik-e kormány a világon, mely azt elűrje, mit szó nélkül hagyott a magyar kormány dr. Meltznel? Hogy ezen urat kimélte, némileg arzal tudnám menteni, mit ez szász; de miféle mentséget lehet dr. Persz mellett felhozni, ki született magyar létére a szeretet, testvériség stb. palástjába burkolva egy festi le a magyar nemzet, s kivált az erdélyi magyarság viseletét a szászokkal szemben, hogy ezeknek meglevő ellenzenyét igazán fokozhatja gyűlöletté? Ki mint jogakadémiai tanár a jogakadémiai igazgatót, ki mint egyháztanácsos az egyházgondnokot, mint római katolikus iskolai bizottmányi tag a róm kath. tanintézeteket hurcolja meg a nyilvánosság előtt, a két előbbi azért, mert magyar politikát űznek, az utóbbiakat azért, mert germanizálnak?

Csakugyan gratulálhatunk ellenségeink a magyar kormánynak ily kipróbált hazafiaság jogakadémiai tanárokhoz, minők dr. Persz és dr. Meltz, kik a jogot és politikát majd dr. Persz államethikája szellemében trádálják. Csak az az egy vigasztal, hogy a joghallgatók száma nemcsak a utóléria a jogtanárokat városlunkban.

Midőn végre Istenbe és nemzetem geniusába vetett azon véleményemét fejezem ki, miszerint csakugyan a szeretet, de nem dr. Persz szellemében sikerülend a nemzetiségi kérdés megoldása, tekintettel e két urra, de kivált Perszre, emlékeztetem a kormányt kötelességére: „Salus reipublicae summa lex esto!“ Z. G.

Az erdélyi muzeum-egylet közgyűlése.

— Márczius 6-án 1879. —

Titkári jelentés.

Tisztelt közgyűlés!

A midőn az igazgató választmány számolt adandó a közlelőből letűnt 1878. évi működéséről, leteszi a t. közgyűlés asztalára az 1878. év folytatában tartott tizenkét üléséről felvett jegyzőkönyveket, a melyek 251 határozatot foglalnak magokban, önkénytelenül fölülük a jegyzőkönyvek aránylag nagyon csekély terjedelme, már t. i. egybebeszélve az egyetűnk alakulása után lefolyt első évek jegyzőkönyvei terjedelméhez képest. Hasznólapadást észlelhetünk az utóbbi évek alatt az egyleti levéltárba gyűlt hivatalos iratok számában is.

Ez apadás, a mely mindenütt aggasztó jelenség lehetne, nálunk éppen ellenkezőleg igen öröndetes állapot szüleménye. Azt bizonyítja, hogy miután működésünk minden egyes ágában megtaláljuk az irányt, a melyet követni, a helyes utat, a melyen haladni kell: már most keveset beszélünk és tanakodunk, de annál többet dolgozunk, annál sikeresebben működünk.

Egyfelől t. közgyűlés, eljutottunk abba a szerencsés helyzetbe, hogy legalább évek meglehető hosszú sorára fel vagyunk mentve, úgy szólva az élet mindennapi gondjai alól. Nem, mint-ha azt mondhatnók, hogy van elég módunk minden teendőnk kényelmes elvégzésére. Sok van még hátra, nagyok még a feladatok, a melyek megoldásra várnak. De az igazgató választmány helyes számításával osztrán be a költségeket, legalább oda vitte a helyzetet, hogy a rendelkezésünkre álló szerény pénz és munkaerő által szabott határokon belül beszerezhetjük a munkánkhoz szükséges anyagot és a feldolgozására megkívántató eszközöket, gyarapíthatjuk gyűjteményeinket, és mérsékeltvén kívánatainkat, a nélkülözhetetlen szükségeket fennakadás nélkül fedezhetjük.

A múlt évi költségvetésünk előirányzatához képest évi zárszámadásunk végeredménye, a melyek a kiosztott nyomatot kimutatásban fel vannak tüntetve, és a pénztárnok mindjárt előterjesztendő jelentésében még bővebben és indokoltabban lesznek kifejtve, azt mutatják, hogy helyesen számítottunk. Bevételünk nem nagy, de mégis valami többletet mutatnak, és a kiadások rovására látható néhány forintnyi túlköltségek csak látszólagos. Igaz ugyan, hogy költségeink egyes rovatai tetemes többletet vettek igénybe, de ezt ellensúlyozza a más rovatokon eszközölt megtakarítás. Ezt a „kölszöns“ kiegyenlítését az egyes átalányok szükségleteinek jövőre is kénytelenek leszünk alkalmazásba venni. Egyfelől azért, mivel az egyes gyűjtemények szükségletei változnak ahhoz képest, a mint gyarapításukra több vagy kevesebb kedvező alkalom kínálkozik; másfelől

azért, mivel vannak oly általános természetű kiadásaink is, a melyeket szorosan véve, egészen egyikébe se lehet belátolni, a költségvetésben megállított költsékesi rovatoknak, de el sem is lehet osztani, mert nem lehet meghatározni az arányt. Az ilyeneket aztán kénytelenek vagyunk a rendkívüli rovatába iktatni, a mi aztán természetesen tetemesen növeli az e czímen történt kiadások összegét.

Ilyen kiadásaink voltak a lefolyt évben a szeptember 7-iki ülésben dr. Herlich Ferencnek jk. 100. sz. alatt utalványozott rendkívüli uti költség. A bécsi birodalmi földtani intézet t. i. kiküldött volt egy bizottságot némely kalicsi és bukovinai földtani képlet megvizsgálására. E bizottság tudomására jutván annak, hogy az erdélyi részekben hasonló képletek fordulnak elő, a melyek már meg vannak vizsgálva, elhatározta, hogy előzetes tanulmányt végezt előbb ezeket keresi fel és hogy ezt a legkevesebb idővesztéssel és legbiztosabb sikerrel tehesse, egyetűnkhez folyamodott, hogy e képletek felfedezőjét és első ismertetőjét, a mi derék Herlichünkét adja melléje kalauzul. Ez oly megtisztelő megkeresés volt, a melyet megtagadni nem lehetett, de a melyre küldöttűnknek uti költséget kellett adni.

A második ily természetű költség volt az egyleti titkárnak a tavalyi közgyűlés erre adott külön felhatalmazása alapján utalványozott 500 frt uti költség, hogy a párisi tárlatot meglátogathassa. A titkár ez utjában nemcsak abban járt el, hogy az egylet kiállítványait bemutassa Hébert Edmund ur (a föld- és őslénytani tanára a párisi egyetemen) utján az ily tárgyak iránt érdeklődő tudósoknak, hanem kimerítő és alapos tanulmányokat tett a tárlat történelmi és régészeti osztályára, a melyeket az egylet kiadványában terjedelmesen ismertetett is, és azon kívül felhasználta az alkalmat, hogy a müncheni és berlini muzeumokat is meglátogassa és tanulmányozza.

Egy harmadik ily természetű kiadás volt 300 frt, a melylyel az igazgató választmány Deák Ferencnek egy igen sikerült arcképet szerzte. A képet megrendelésre Sárdi derék festőnk készítette, és mondhatni, hogy nemcsak mint hű arckép, hanem mint festmény általában teljesen sikerült. Az igazgató választmány reményli, hogy a t. közgyűlés szívesen fogja helybenhagyni ezt a költséget, a mely a midőn megszerezte nekünk halhatatlan nagy hazánkba hű arcképet, egykieserőmind módot nyújtott arra, hogy egy igen derék ifjú művésznél a legilletékesebb uton pártfogásunkban részesítsük.

Egyébben minden kötekezésünk szorosan az egylet egyes czéljaira ment, és örömmel jelenthetjük azt a tényt, hogy összes kiadásaink fedezése után még valamiképp tökéltíthetünk is, azoknak az összeseknek részletes pótlására, a melyeket az egylet alakuláskor alált alapítványokból megsemmisített részint az akkori aláírók azóta bekövetkezett vagyonbuktása, részint az a körülmény, hogy egy néhány már akkor is vesztett pénzről szöltöt, a mikor az egylet birtokába jutott. Ily értékelen kötelezőnk névleges értékenem kevesebbet tesz, mint 14,139 forint és 51 krt, a melyet 20 év óta vezetünk számadásunkban a bevándorló rovatába irt kamataival együtt, de a melyet már most, mint csupán képzeleti dolgot külön rovatra tettünk abba a reményünkben, hogy idővel tán valami mégis valósnul fog belőle.

Gyűjteményeink állapotára törvén át, itt egész általánosságban csak annyit jegyzünk meg, hogy valamennyi ez évben nagyon öröndetesen gyarapodott, a mint lesz alkalma a t. közgyűlésnek a részletes jelentésekből meggyőződni. Ott állunk ismét, hogy noha a jelenleg rendelkezésünkre levő helyiségek jóval tágasabbak, mint azok, a melyekbe még 1871-ben bele tudtak férkőzni az egy könyvtár kivételével, valamennyi gyűjteményünk már nem fér a helyiségében, és legközelebbi kénytelen volt az igazgató választmány ez ügyben folyamodványt inténi a vallás- és közoktatásügyi miniszter utó nműlához, a melyben a gyűjteményi helyiségek kitágítását kérte.

Kiadványaink a lefolyt 1878 évben még ugyanazon módon jelentek meg, mint a múlt 1877 évben. 10 száma az „Erdélyi Museum“-nak és 4 füzet a évkönyvnek, a melyeket van szerencsém itt bemutatni. Hogy lehetséges volt ez évben nem csak jóval többet nyomtatni, mint az eredetileg tervezett 20 ívet, és azon kívül még meglehető költséges kötetes mellékletet adni, csak annak köszönhető, hogy a tisztelt munkatársak egy része önkényl lemondott tisztelőidj, illetményéről, a miért itt nyilvánosan mondunk köszönetet.

A múlt közgyűlésen hozott határozat értelmében a lefolyt évben a szakosztályok is megalakultak, és ha ez idő szerint nem birunk is valami világra szóló eredményeket felmutatni működésük után, avval vizsgálatjuk magunkat, hogy mindennek jtetemes idejét és munkaerőjét vette igénybe a szervezkedés és az új viszonyba helyezkedés.

Az igazgató választmány még ezeken kívül tett intézkedései kivétel nélkül a gazdasági kezelés és a végrehajtás anyagi teendőire vonatkoztak. Felhatalmazás adása megindítandó munkákra, megrendelőnk felszerelésekre, gyűjteményi tárgyak megvásárlására és fizetendő költségek utalványozása teszi a választmány ülésének jegyzőkönyvében foglalt határozatok tulnyomó többségének tartalmát és tárgyát.

A mondottak szerint a t. közgyűlést avval az öröndetes tudósítással üdvözölhetjük, hogy muzeumunk gyarapodik és virágzik, hogy léteéről tudnak bel- és külföldön, hogy mindenik gyűjteményében leledzenek közigyelmet érdemlő és világszerte ismeretes kitűnő tárgyak, hogy kiadványait olvassák és figyelemre méltatják, és hogy kiállítványával a párisi tárlaton kitűntetést is nyert.

A siker országnak része mindenesetre a gyűjtemények kezelőit és az egylet derék tisztviselőit illeti, a kik szeretetteljes odaadással működnek muzeumunk gyarapítására és fejlesztésére.

Hátra van még t. közgyűlés a választmány jelentésének szomorú része, gyszáhireseknak a tagtársaknak, a kik az elmúlt 1878 évben nemcsak egyetűnköt, hanem általában a földi létől is váltak meg örökre.

A mennyire neveik tudomásunkra jutottak, az igazgató tagok sorából gróf Mikos Benedeket, az alapító közl Hankovics Károlyt, Popini Nándort és Sándor Istvánt említem fel névszerint. Nem lehet itt helye az emlékezésnek, de az egyltre nézve az elköltözésük által keletkezett hézag a vesztes feletti fájdalom kívül még azért is kiválóan szomorító, mivel hézagunk marad, a melynek ez idő szerint alig remélhetni betöltését. Mint ha a hazafi áldozatkészség talaja elvesztette volna termő erejét, egy aratással bevégződött a muzeum-egylet termése, és a midőn szomorú szívvel mondjuk bucsusavunkat elhunyt tagtársainknak, önkénytelen fohászodunk: Adj Uram e hazának és nemzetnek jobb jövőt!

Az ezután következő jelentések részletesen fogják ismertetni azokat a munkákat, a melyeket az egylet a lefolyt évben végzett. Műtőztassák a t. közgyűlés e munkákat számba venni, megbírálni és annak utána ítéletét kimondani és a jövőre nézve határozni. Finály.

A TÖRVÉNYHATÓSÁGOKBÓL.

Kolozs megye köztörvényhatósági bizottsága

főispán gróf Eszterházy Kálmán ur ő mltsza elnöklése alatt f. hó 7-én rendkívüli közgyűlést tartott, melynek lefolyásáról feljegyezzük a következőket.

A küldöttségileg meghívott főispán az ülés fennült szellemű beszédével megnyitotta, melyben kiemelte, hogy az ülés tárgya a megye közönségének ő császári és apostoli királyi Felségeik egybekelésének 25-ik évfordulója alkalmából szerencsikvátatainak mimódonni kifejezése.

A megnyitás után a tárgysorozat rendjén, Bónis István főjegyző által előadott az állandó választmányi vélemény alapján a szerencsikvátat feliratilag lesz kifejezendő, melynek megsezerkesztése és az alaki kivétel meghatározására egy bizottság küldetik ki. br. Bánffy Dániel, br. Bánffy Ádám, br. Jósika Sámuel, Biró Pál, Lószay Ferencz, Szabó József, Szacsvay Sándor, Korbuly Bogdán, Zsigmond Ákos, Gyarmathy Zsigmond, Trombitás Ananias, Gyermathy Miklós alispán, Bónis I. főjegyző és Pap Gábor személyekben, mely bizottság elnökül főispán ő mltsza kértetett fel, s azon esetre, ha ő Felsége a szerencsikvátatokat küldöttségekül fogná elfogadni, a felirat átnyújtására főispán ő mltsága vezetése alatt gr. Bánffy Miklós, br. Bánffy Dániel, gr. Bánffy György, gr. Bánffy Béla, gr. Teleki Miklós, br. Jósika Sámuel, br. Jósika Andor, br. Kemény János, Szabó Gyula, Elekcsy György, Zsombori Lajos, Sigmund Ákos, Gaál Gyula, Korbuly Bogdán, Trombitás Ananias, Szacsvay Sándor, Lószay Lajos, Pap Gábor, Porutz Vazul, Resner Mihály és dr. Wermescher Gyula személyében küldöttség nevezetett ki. Megemlítjük még, hogy br. Bánffy Ádám ur felkérteni határozatott, hogy a felirat alaki kiállítására iránt véleményt adni sziveskedjék.

Egy fontos tárgya volt még ezen közgyűlésnek, az Elbeszűt Lipót kő-szállító vállalkozó azon kérése, melyben a bécs-észombori megyei utvonalon szacsáki szakaszán vasvágány lerakására engedélyt kért, mely engedély különböző megszorítások mellett meg is adatott. — s. —

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

— A történelmi társulat tegnapi ülésé igen látogatott volt. Ott láttuk a Horváth család tagjait gyszba, Majláth Györgyöt, Erdődy Sándor grófot, Zichy Jenő grófnét, Kápolnay honvéd alezredet, Nyári bárókat, stb. Az ülés kezdetén harmadik elakók Pulszky Ferencz megválasztván, Frankoi Vilmos tartott érdekes emlékezéséről Horváth Mihály fölött; kereltelte Horváth Mihály működését a politikai élet terén, méltatta a hatást, mit történetirői működése tett s következőleg végezte felolvasását: „Horváth Mihály történetirői munkásságának voltak tulajdonai, melyeket mind elsajátíthatunk és elsajátítani mindnyájunknak kötelességünk. Ilyen fáradhatlan szorgalma, mely nemcsak folytonos munkában nyilvánul, hanem szintelen haladásra és tanulásra ösztönöz. Ilyen jellemzőtlansága, mely az író egyaránt érseketlenül teszi a hatalom eszéjait és a tömeg lapjai iránt, ilyen nemes ambiciója, mely a történetirői feladatát abban látja, hogy a multat földerítve, a jelen nemzedékét oktasra, és nemzete jövőének megálapításában közreműködjék. Ilyen végre változatlan hűsége, melylyel hazájához ragaszkodott. Mert

Ara egy palaczk Berger-féle kátránytokocs
kának 1 frt, egy pléh szelencze Berger-féle kátrány
pastillának 50 kr. Ez utóbbiak igen könnyen emészthetők s bárki által is bevehetők.
Kapható Kolozsvártt, Székly Miklós gyógyszerésznél.

Elsinger M. J. és fiai
Bécs, Neubau, Zollergasse 2

esőköpeny, kocsikarok, ágybetétek, sátorkelemlék

eső köpenyeit, kocsikaró ponyvát, ágybetéteit, sátorkelemléit.

A radnóti uradalom eladóvá tett:
9 darab tavasszal két évet töltendő bikát.

Továbbá: 25,000 alexandriai muskotály késályát ezerért 5 frt.
9000 croquant muskotály késályát ezerért 6 frt.
10,000 somszöllő késályát, ezerért 6 frt.

Az eladást eszközözi az udvari tisztség Radnóton.

Eladó dinnye magvak
Báró BÄNFFY ÁDÁM ur dinnyészetéből.

Prescott Cantaloup de Paris, 1 adag 20 kr.
10 gramm 1 frt 70 kr.

Aknabát, (khivai) fehér jegecz cukor 20 kr. 10 gramm 1 frt 80 kr.

Megrendelések, a pénz előleges beküldése mellett, vagy utánvétellel eszközöltnének, alólírtán Választon.

SIMKOVICS JÁNOS, dinnyész.

SÁRGA KRISTÓF
fehérmű és vászon-raktára
KOLOZSVÁRT,
(bel-középuteza, kisegítő alatt.)

Kül- és bel-földi nagy kereskedők és gyárosokkal egyenes összeköttetésmel fogva azon kellemes helyzetben vagyok n. érd. vevőimnek kezesség mellett, legutányosabb áron valódi árkúkkal szolgálni.

Raktáromban legnagyobb választékban kaphatók:

Férfi fehér-íngék, chiffon, creton és madepolan szövetből, sima himzett és redős gallérral, vagy a nélkül 85 krtól, 3 frt 50 krig.

Férfi színes-íngék, angol oxford, creton és madepolan szövetből 100 különböző mintára, jó színtartó 70 krtól, 2 frt 60-ig.

Színes és fehér gyabjű alsó-íngék és nadrágok 70 krtól 5 frtig.

Férfi alsó-nadrágok (gatyák) mindennemű szabású, legjobb len és pamut vászonból 70 krtól, 2 frt 50-ig.

Férfi legújabb gallérok és kényelők 4 rétt legjobb chiffon szövetből párja 40 kr.

Férfi színes-szélű selyem, — len és pamut zsebkendőik szegve 6 darab egy kötegben 60 krtól, 7 frtig.

Valódi len fehér-zsebkendők 6 darab egy kötegben 1 frt 50 krtól 7 frtig. (387—8) (40—*)

Női-íngék len és pamut vászonból, sima himzett vagy redős, 1 főtől, 5 frtig.

Női háló ruhák, 1 főtől, 5 frtig, főkötők len és chiffon vászonból 40 krtól 80-ig.

Női alsó-szoknyák és nadrágok 90 krtól, 7 frtig.

Női piquet ruhák, nadrágok és szoknyák, 1 frt 50 krtól 5 frtig.

Függöny naczek, gyapjú és pamut takarók, paplanok, madráczok mely utóbbiakból különösen nagy raktárt tartok.

Legújabb szerkesztett **esernyők**, 1 frt 40-től 15 frtig.

Férfi és színes **harisnyák**, gyapjú, len, pamut és selyemből, párja 15 krtól, 1 frt 50-ig.

Legújabb **nyakkendők**, posztó, szarvasbőr és glage kesztyűk, nadrágtartók, harisnya-kötők, órasínorok sat, legutányosabb árban.

Férfi és színes-asztalnemű, mindenféle len és pamut vászon szín-tartó creton, oxford és madepolan, **színes íngszövetek**

1000 különböző mintára 16 krtól 52 krig., 100 különböző fajtájú chiffon, creton és madepolan **fehér íngszövetek** 80, 155 és 170 centiméter széles, 22 krtól 70 krig.

sima, himzett és redős **len és pamut ingbetétek** 25 krtól 3 frtig.

Len és chiffon himzett stráfok és betétek, kötő, varró, himző-pamutok és czérnák, ujjon szűltöttek részére főkötők, télik és takarók sat.

Továbbá elvállalunk **kiházasítás**, vagy **magán szükségre** kívánt fehérműtől pontos elkészítését; kitűnő szabás és jó összeállításra legnagyobb figyelem van fordítva.

Megrendeléseket, nyak bőség, váll- és ujjahossza papir szeleten pontos mértéke beküldése mellett saját felelősségre azonnal teljesíték, mely esetben árat és fajtáját meghatározni kérem.

Bármely megrendelés ha nem tökéletesen kielégítő az érte fizetett összeget vissza szolgálok, vagy másokkal kívánata kikérlelem.

Legjobb törekvésem n. érd. vevőim bizalmát továbbra is kiérdemelni és azt megtartani

alázatos szolgálja:

Sárga Kristóf.

GRAUER M.
egészségi liqueurje.

Kapható eredeti palackokban használati utasítással együtt 50 kr. o. é. Édeskuty L. Erzsébet és Neruda N. hatvanitosa és vidéken minden nagyobb fűszerkereskedésben.

Elismerő-lévéli: T. cs. Grauer Miksa urnak cs. és magy. k. udvari szállítónak.

Van szerencsém értesíteni, hogy a fővárosi vegyszár úr által múlt évi novemberben vegyelemzett és egészségi szempontból kifogástalannak talált ugynevezett „Egészségi Liqueur“-t, kellemes ízű és kis mennyiségben étvágyat ébresztőnek, a gyomor nagyobb tevékenységre gerjesztőnek találom.

Budapest, 1877. sept. 23-án.

Dr. Schmidt, s. k.

Budapest, fővárosi ker. orvos és egyet. tanár.

Magyarországi főraktár: Budapest Grauer Miksa osztr. csász. és magy. kir. udvari szállítónál, VIII. ker. kerepesi út 57. sz. a gyárépületben.

Távsürgöny.

Epen most vettük a következő sürgönyt:

A bécsi import- és exportháznak, Bécs.

Adjának önköztül a lehető leggyorsabban az önköztül levő árkészleten minden áron, a ház elismöl.

Jaques Pirdaux,
a Grande Mai on Industrielle cég vezetője Párisban.

E meghagyásnak megfelelően elhatároztuk, **66 darab** mind hasznos és szilárdan készült cizkából álló árkészletet fél áron eladni, hogy a raktárt minél gyorsabban kiüríthessük.

A gyűjtemény ára 6 frt 35 kr. s a követ-
kés 66 tárgyiból áll:

1. **fénykép-album** 60 képre, elegáns kötésű, valódi arany vágással és ezüst-éleg csattal.
2. **osinos petróleum-lámpa**, patent Windsor égővel.
3. **bronz-öntvény-asztali-iróeszköz**, tolltartóval.
4. **japán szivárvány**, elegáns, bür selyemmel bélelt.
5. **zsebkendő-cassette**, szép díszítéssel és kis tükrökkel.
6. **teafőző-készülék**, legjobb szerkesztésű.
7. **20 szép határos kép**, 3 szoba dísz.
8. **Ezt mind összevevő, egészen 66 darab**, hogy a raktárt mihamarább kiüríthessük, csak **6 frt 35 kron** adjuk.

Videkre utánvétel, vagy a pénz előre beküldése mellett pontos szolgálat. Vidéki megrendelések e cím alatt intézendők:

Wiener Import- und Export-Haus,
Bécs, I. Heinrichshof.

Fontos minden háztartásnak!
Miután a tél ideje már jóval előre haladt s raktáramban

tűzifa

készlet még igen jelentékeny, van szerencsém a t. cz. közönségnek itt elősorolt, a lehető tömörtén rakott öleket, legjobb minőségű fajtákat ajánlani:

(32) (3—*)
I-sz. rendű **4 köbméter Bükfia** a házhoz szállítva 12 ft. 13 ft 60 kr.
II-sz. ad " " **Cserfa** " " " 11 ft. 12 ft 60 kr.
III-sz. ad " " **Tölgyfa** " " " 9 ft 50 kr.

Megrendelések kéretnek intézteni: fa-piacz 2. sz., valamint Vogel Károly bel-magyar- és hid-utca szeglet üzletében, vagy a gőz favágó helyiségben a kolozsvári indóház mellett.

SZENTJÁNOSI FERENCZ.

NOLL K. és társa,
1870 óta bejegyzett cég Bécs, Gisellastrasse 6 sz. Bécs,

ajánlják magukat mindenféle állam- és üzletpapír, sorsjegy, arany és ezüst pénz bevásárlására és eladására a legkedvezőbb feltételek mellett.

Vidéki megrendelések posta fordultával teljesíthetnek. (279—68) (32—50)

Hasonlólag szolgálnak 2 főtároló o. é. rendkívül közös államsorsjegyekkel, melynek tisztajelvénye a közös hadsereg mozgósított tartalékosai családjainak, valamint a mindkét állambeli mozgósított honvédek családjainak van szentelve, s melynek hűzása f. é. márczius 6-án lesz.

A Diána-fürdői intézetben

minden időtjában igénybe vehetők, a legkényelmesebben ellátott porcellán és rézkádós melegfürdők, ez utóbbiak nagyobb kényelem végett, főképpen gyengélkedőknek és betegeknek, azonnal házhoz is vitetnek.

Ugyintén a jó hatású **gőzfürdő** számtalan bántalmakban, különféle kitűnő meleg és hideg zuhanyokkal, naponta a legillendőbb árban élvezhető. A hazamenetelre egy kocsit a szállítástól is van gondoskodva. (19) (5—*)

A mit is ezennel tisztelettel a t. cz. közönségnek számos részvétel végett, tekintve a tetemes kiállítási költségeket, tudomására juttatni kötelességének tartja

Kolozsvárt, 1879. A Diána-fürdő igazgatósága.

!! Majdnem ingyen !!

A nemrég csödbe jutott Britannia-ezüst gyár tömeges gondoktól azon megbízást kaptuk hogy az összes nálunk raktárban levő Britannia-ezüstművet, a fuvarbér és 1/4 rész munkadíj visszafordítása végett ajánldozzuk el.

Az összeg beküldése vagy utánvétele, a cizkikkéül kitért áraknak, csupán visszafordítása a fuvarbérnek Angolországtól Bécsig és egy csekély rész munkadíjnak; mindenki megszerezheti a következőket, egy negyedrészen az eredeti árak, tehát majdnem ingyen:

6 darab Britannia-ezüst-**evőkana**, 6 darab ugyan olyan minőségű **kávé-kana**, összesen 12 darab, ezüst 6 frt került, most **1 frt 85 kr.**

6 darab Britannia-ezüst **asztali-kés**, argol acél pengével, továbbá ugyan olyan 6 darab **vill** összesen **12 darab** mely ezüst 9 frt volt, most mind a 12 darab együtt **3 frt 10 kr.**

1 db. **tej-merő kana**, a legnehezebb minőségű, s a legfinomabb ezüst 4 frt, most **1 frt 10 kr.**

1 db. **leves-merő kana**, a legnehezebb minőségű s a legfinomabb Britannia-ezüstből ezüst 4 frt, most **1 frt 10 kr.**

6 db. Britannia-ezüst **kés-tartó**, ezüst 2 frt, most **1 frt 65 kr.**

1 db. **csukor-fogó**, 1 frt, most **1 frt 30 kr.**

Ezeket kívül igen szép és csinos asztali gyertyatartók, egy pár 1 frt, 2 frt, 2 ft 50, 3 ft. Tálczák, egy darab 50, 75, 80 kr., 1 frt, 1 40, Kávé csésze, 2 frt. 2.50, 3—4 ft. Czukor-por tartó, 25 kr., 40, 75, 90., 1 frt. Ecet- és olaj kancsák 2 ft 10. 2.80, 3.50, 4.75, 5 frt. Vaj-tartó 75 kr. 95. 1.70, 2.80, 3.25, 4 frt. Leveses-csésze alsó tálcával együtt 1.60, 2.50, 3 frt. (2—12)

!! Hallatlan olcsó !!

és minden háztartásnál különösen ajánlható a következő összeállítás, mely 33 igen gyakorlati és kitűnő darabból a legfinomabb és legjobb Britannia-ezüstből készítve, s példátlan olcsó árt csak 6 frt 45 kr. és pedig

6 drb. kitűnő jószág **asztali kés**, Britannia ezüst fogantyúval és a legfinomabb angol ezüst-acél pengével.
6 drb. nehez Britannia-ezüst **evőkana**,
6 drb. Britannia-ezüst **kávé kana**, legjobb minőségű.
1 drb. tömör Britannia-ezüst **tejmerő kana**.
1 drb. nehez Britannia-ezüst **leves-merő kana**.
6 drb. Britannia-ezüst **kés-tartó**.
1 drb. Legjobb minőségű Britannia-ezüst **csukor-tartó**.

33 mind ezen darabok a legfinomabb Britannia-ezüstből vannak készítve, mely egyedül létezőtém a világon, mely örökké fehér marad, s a valódi ezüstből 20 évi használat után sem lehet megkülönböztetni, melyért kesekedünk.

Siessen tehát rendelését mindenki a mily gyorsan csak lehetséges beküldeni, mivel ily hallatlan olcsóság mellett késztetünk hamar el fog fogyni.

Czím és egyedüli rendelési hely az Osztrák-Magyar birodalomban.

Főraktára a Britannia-ezüst gyárnak:
BLAU & KANN
Bécs, I. Elisabethstrasse Nro. 6.

Stein János
erdélyi muzeum-egyleti könyvtáros és kiadónál megjelent és ugyanott kapható.

KÖZSÉGI FAISKOLA.
Alapvonalok a gyümölcsenyésztésre.

Községek, néptanítók, gazdák számára írta **Köcsi Károly**, a kolozsvári ev. ref. főtanodában a természetrajz r. tanára.

(A szöveg közé nyomott 58 ábrával és egy tervlappal.) Nagy 8-adrét. X. és 200 l. Ára 1 frt 50 kr.

TARTALOM: Előszó. Bevezetés. I. szakasz. Egy faiskola munkái. I. Hogy fektődjek a faiskolának szánt hely s milyen legyen talaja? 2. A faiskola nagysága, beosztása, elkészítése. 3. A földforgatásról rigolizás. 4. Trágyakészítés. 5. Hogy szerzik a jó vadfát? 6. Hogy növelik a jó vadfát? 7. Egy faiskola kellékei. 8. Előkészületek az oltvány s beállítására. 9. Mikor szedjünk oltó galyat? 10. Az oltás vagy nemesítés módjai. A) Párossítási módok. a) Egyszerű párossítás. b) Egyszerű nyelvezés. c) Kettős nyelvezés. d) La. zása. e) Nyergelés. f) Kettős nyergelés. g) Oldaloltás. h) Völgyelés. B) Nemesítések hasítással. a) Földoldali hasítás. b) Egész hasítás. c) Héj alá oltás. C) A szemzésről. 11. Teendők a nemesítés első évében. 12. Hogy növelünk lágymagva gyümölcsoltványokat? a) Első év. b) Második év. c) Harmadik és negyedik év. d) Ötödik év. 13. Hogy növeljük föl a csontórokat? II. szakasz. A loborfa. (piramis) növeléséről. III. szakasz. A gyümölcsfák tiltetéséről. 1. Minő égalj alatt és mily fekvésnél tenyész a gyümölcsfa legdusabban? Mily talaj kell a gyümölcsfának? 2. A gödörkésítésről. 4. Ültetés előtt. 5. Hogy kell ültetni a gyümölcsfát? 6. Az új gyümölcs későbbi kezeléséről. IV. szakasz. A metszésről. 1. A metszés célja. 2. A fák rügyeiről. 3. Ágak, galyak. 4. A gyümölcsrügyek és fészkek. 5. Tavasz metszés. 6. A nyári metszés. V. szakasz. Régi gyümölcsösök munkái. 1. A vén fák tisztogatásáról. 2. Hogyan kell a vén fát megifjítani? 3. A fák trágyázásáról. 4. A terméketlen fákrol. 5. A fák betegségei. a) Perzseny. b) Rák. c) Mézga. VI. szakasz. A fák ellenségeiről. A) Tavasz ellenségek. 1. Bimbófarkar. 2. Rezes eszelény. 3. Közönséges cserebogár. 4. Szőrös és kopott porodár. 5. Galagonya özőndék. 6. Gyűrűs Patrócz. 7. Sárgafajú gyapjász. B) Nyári ellenségek. 1. Csonit Velész. 2. Oltási Velész. 3. Alma Ilonca. 4. A korpárok. C) Őszi ellenségek. 1. Téti Törköny. 1. Nagytű Pogányka. D) Téli ellenségek. VII. szakasz. Mily gyümölcsfajokat szaporítsunk? A) Almák. B) Körték. C) Szilvák. D) Kajsziak. E) Őszi barackok. F) Cseresznyék, meggyek. VIII. szakasz. A bogós gyümölcsök műveléséről. 1. Az egresről. 2. A veresszőlőről. 3. A málnáról. IX. szakasz. A téli estékre. 1. A fák legjobb alkatrészéről. 2. A fa szerkezetéről. 3. Miből áll a fák hamva. 4. Hogy jut a táp a fába?

E műre feleslegessé tesz minden dícsérgetést azon elismerés, melyet a kormány részéről nyert, ugyanis: a m. kir. oktatásügyészség az erd. gazdasági egyet előterjesztése folytán, a rendelkezése alatt álló ily czélu alapból 400 — négyszáz o. é. forintot utalványozott a boldogult KÖCSI KÁROLY ügyvédnek és árvának azon érdem elismerésül, melyet Köcsi Károly „Közégi Faiskola“ műve megírása és kiadása által a gazdasági üsmerek terén szerze magának.

Vidékre 1 frt 60 kr. utalvány általi beküldésnél bérmentve

Stein János
könyv- és zeneműkereskedése
Kolozsvárt.

Stein János
könyv-, és zeneműkereskedésében Kolozsvárt kapható a következő nem rég megjelent jeles és közhasznu mezőgazdasági munka:

A MEZŐGAZDASÁGTAN
RÖVID FOGLALATA.
TANULÓ S GYAKORLÓ GAZDÁK HASZNÁLATÁRA

írta:
VÖRÖS SÁNDOR.

a kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézet igazgatója.

TARTALOM:

Előszó.
Bevezetés.

I. RÉSZ.
A növénytermelés köréből:
I. A talaj és annak eredete.
A növények élete és táplálkozása.
II. Talajtulajdonok, különbségek
III. Telkesítések, javítások
IV. A talaj megművelése s az erre használt eszközök.
V. A trágya és a trágyázás.
VI. A vetés.
VII. A növények ápolása a vetés után.
VIII. Az aratás, cséplés és a termények eltarítása.
IX. Művelési növényeink feloszt.
X. Művelési növények termeszt.
1. Gabonafélék.

2. Hűvelyes vetemények.
3. Kapásnövények.
4. Ipar- és keresk. növények.
5. Takarmánynövények.
XI. Rétek és legelők.
XII. Gazdasági rendszerek.

II. RÉSZ.
Az állattenyésztés köréből:
Általános rész.
Az állattenyésztés célja.
Fogalmak és meghatározások.
A tenyésztés általános szabályai.
Az állatok táplálásáról.
Az állatok takarmányszüksége.
Különös rész.
I. A szarvasmarha tenyésztéséről.
II. A lo tenyésztéséről.
III. A juh tenyésztéséről.
IV. A sertés tenyésztéséről.

Ára 1 forint.

Vidékre bérmentes küldéssel 1 frt 10 kr., mely esetben az összeg posta utalvánnyal előre beküldendő.

Gazdasági szakmunkák legteljesebb raktára!
Könyvjegyzékek ingyen és bérmentve.